

ДОСЛІДЖЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ КРІЗЬ ПРИЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ

Тетяна Вікторівна Процик

*Українська академія банківської справи НБУ,
асистент кафедри теоретичної і прикладної економіки*

Проблема незалежності центрального банку держави досить гостро стоїть сьогодні перед урядами таких високорозвинутих країн, як США, Франція, Німеччина та Великобританія. Бути центральному банку підзвітним органам влади, самостійному чи автономному—це питання, яке обговорюється в багатьох державах, зокрема і в Україні. На наш погляд, зазначену вище проблему необхідно розглядати з різних позицій. Отже, коли мова йдеться про економічну незалежність головного банку держави, то передбачається виняткове право останнього встановлювати облікову ставку, норми обов'язкового резервування, самостійно коригувати ведення операцій на відкритому ринку, а також координувати поповнення та використання власного бюджету.

На нашу думку, дослідження економічної сторони незалежності центрального банку держави має починатися зі з'ясування часового інтервалу самостійності. При реалізації тактичних задач грошово-кредитної політики головний банк країни може визначати та контролювати конкретні напрямки і засоби своєї діяльності, однак що стосується стратегічних задач (забезпечення економічного зростання, рівня зайнятості, зниження інфляції і збалансованості платіжного балансу), то центральний банк не може діяти самостійно, тому що у цій ситуації необхідно враховувати основні фактичні та прогнозні макропоказники економічного і соціального розвитку країни, в розробці яких приймають участь багато державних інститутів.

Світовими центральними банками в практиці проведення грошово-кредитної політики використовуються, головним чином, методи точного

регулювання. Банк Франції, Банк Англії, Федеральна резервна система США та Бундесбанк за основний оперативний інструмент регулювання грошово-кредитного ринку вважають операції на відкритому ринку. Положення про механізми рефінансування банків України зміло рамки між операціями рефінансування та операціями на відкритому ринку. Це означає намагання Національного банку України не тільки перейняти теорію світового досвіду, але і використати її в своїй практиці. Що ж стосується такого інструменту, як регулювання норм обов'язкових резервів, то в світовій практиці він застосовується досить рідко, на відміну від українського досвіду. Останнім часом в діяльності НБУ застосовано німецький підхід щодо диференціації ставок мінімальних резервів банків в залежності від строковості, валюти залучених коштів, а також контрагентів, які розміщали кошти в банках.

На наш погляд, український банківський сектор у своїй діяльності має використовувати цілісний і інтегрований підхід, в основі якого лежить застосування сукупності заходів, спрямованих на створення міцної і диверсифікованої ресурсної і клієнтської баз банків, зменшення екстернальних витратних факторів у банківській діяльності, а також використання регуляторних важелів, що сприятиме консолідації дрібних банків і підвищенню їх активності. Вітчизняна банківська система потребує кардинальних внутрішніх змін і формування принципово нових взаємовідносин банківської системи з державою та іншими суб'єктами господарювання. Імплементация цих завдань на практиці сприятиме підвищенню стабільності банківського сектора, збільшить його глибину, дасть можливість активізувати інноваційно-інвестиційну діяльність в країні через дієву інфраструктуру монетарного ринку та вдосконалені механізми фінансування (факторингові, андерайтингові операції, лізинг, форми прямого інвестування, іпотека), що стане надійним фундаментом для реалізації інвестиційно-інноваційних програм і проектів в Україні.

Процик Т.В. Дослідження незалежності центрального банку крізь призму реалізації інвестиційно-інноваційної стратегії / Т.В. Процик // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. тез доповідей. – Суми: УАБС НБУ, 2006. – С. 119-120.